

Д О Б Р О Т О Љ У Б Љ Е

Φιλοκαλία (=Филокалия) → φιλία (=φιλία = љубав) + κάλος (=калос = добро, право, лепо)

Добротољубље = ризница духовног бдења и трезвљења, чувар чистоте ума, тајна школа умне молитве, књига образаца вежби и подвига, необманљиви вођа духовног сагледања, рај Светих Отаца, златна плетеница светих врлина, књига препуна Исусовог радовања и уживања, труба која нам поново дозива благодат - збирно речено: сам орган обожења благодаћу Духа Светог.

Вера и молитва = права вера и искрена **умносрдачна молитва је истовремено делатност речју и мишљу, срцем и умом, душом и телом, вољом и снагом**, духовним сагледањем, прозрењем и вежбом, саможртвеним живљењем и подвизавањем, личним упражњавањем и делатном љубављу; она се испољава као Христољубље и Богољубље, и пројављује се као делатно Братољубље и Човекољубље, јер само живот и дело, у свеживотном и свеличном саборном јединству, чине пуноћу православног духовног Предања
...увек су нераздвојно спојени и сједињени **словесност делатна и дело словесно...**

Истинска лепота = највећа Лепота и највеће Добро јесте Љубљени Син Божији и Син Човечији, Богочовек Исус Христос - Он је крајња мета сваког Добротољубља.

По Светом Писму, свима нам је један посао/дело/служба: **живети, радити и служити Богу на славу, и себи и људима на спасење.**

ПРЕПОДОБНИ АВА ИСАИЈА НИТРИЈСКИ (ОТШЕЛНИК)

Άγιος Ησαΐας ο Αναχωρητής (Α΄ιος Ησαΐας ο Αναχωρητής) (???-370) Египат

I - СЛОВА ПРЕПОДОБНОГ ИСАИЈЕ УЧЕНИЦИМА 28-29

ДВАДЕСЕТ ОСМО СЛОВО: О гранама зла

1. Неопходно је нешто рећи и о гранама зла, да би човек знао шта је страст и шта га одваја од Бога, те да би молио благодат Његову поводом сваке од њих - да му изађе у помоћ и да му да силу да се бори са њима, све док не узмогне да их сасвим свуче са себе. Јер, оне су ране на души које је одвајају од Бога.

2. Блажен је човек који их је свучао, зато што ће бити словесна овца, пригодна за жртвеник Божији, и што ће чути радосни глас Господњи: Добро, слуго добри и верни, у маломе си био веран, над многим ћу те поставити; „уђи у радост господара свога“ (Матеј 25, 21). Они који хоће да врше своје телесне прохтеве, који неће да се исцеле светим лекаством покајања и да постану чисти, у часу невоље ће се показати наги, без одеће врлина и биће бачени у таму најкрајњу, где пребива ђаво који је одевен у одећу страсти, то јест блуд, похоту, среброљубље, оговарање, гнев, завист, таштину, гордост. То и јесу гране зла, као и многе њима сличне: неуздражање, украшавање тела, забављање, лењост, смех, бестидни поглед, разметљивост, несавесност, необазирање на Суд Божији, завист према ближњем, лагање брата, човекоугађање, лажно сведочење, лажно знање, жеља за учитељством, љубав према светским обичајима, малодушност, нетрпељивост, мржња према ближњем, неукоренање себе, љубав према људској слави а не према слави Божијој, истицање својих дела ради славе људске, љубав према раскошним јелима, вршење телесних страсти у срцу, гледање на самоунижење као на саблазан, надимање знањем, свадљивост, настојање на својој вољи, сматрање себе разумним и мудрим, гледање на брата као на неразумног и понижавање брата.

3. Све ово дејствује у души која је одвојена од Бога. То су тешка бремена која је узео на себе Адам када је окусио од дрвета. О њима се и говори: „Он узнемоћи наше и болести понесе“ (Исаија 53, 4). Њих је Господ наш Исус Христос усмртио Крстом. Оне су стари мехови у које се не сипа ново вино. Оне су повоји којима је био повезан Лазар. Оне су демони које је Христос послао у свиње. Оне су стари човек кога, по заповести апостола, треба да свучемо. О томе је он рекао: „Јер ако живите по телу, помрећете“ (Римљанима 8, 13). То је коров који је изнедрила земља Адамова, кад је био избачен из раја.

4. Христово је бремене лако: безгневна чистота, благост, кротост, радост духа, уздржање од страсти, љубав према свима, свето расуђивање, непоколебива вера, трпљење невоља, гледање на себе као на странца у свету, жеља да се изађе из тела и да се сусретне Христос. Ето лаких бремена, која треба да носимо по заповести Христовој. Ето пута на коме су многи свети носили труд све док га нису прешли. Ето онога што нико не може постићи ако не свуче са себе старог човека, ако се не ослободи од њега и не стекне љубав, ако га љубав не учини безбрижним према свему. Међутим, ова љубав не може да обитава у нама све док волимо било шта од овога света, као што је написао: „Не можете учествовати у трпези Господњој и у трпези демонској“ (1. Коринћанима 10, 21). И Исаија говори: „Ко од нас може да живи поред огња који прождире? Ко од нас може да живи поред вечног пламена? Онај који ходи у правди и говори истину, ко презире корист од насиља и ко уздржава руке од дарова, ко затвара уши да не чује о крвопролићу и очи да не види зло. Он ће обитавати на висинама и његово прибежиште су неприступне стене. Њему ће се дати хлеб и његова вода неће пресушити“ (Исаија 33, 14-16).

5. Видиш ли какву част Бог указује онима који се подвизавају за ово кратко време, и који кроз трпљење невоља са себе скидају терет света? Видиш ли како помоћ Божија прати оне који су одсекли своје прохтеве и како у њима потиरे све страсти, јер следују вољи Божијој? Они који следе за својим прохтевима и желе да их испуне премда и почињу духом, завршавају телом (Галатима 3, 3), зато што због те жеље не могу да сеprotиве својим непријатељима. Они свој труд чине ништавним и узалудним. Због тога их прекоревала пророк Јеремија, говорећи: „Проклет свако ко дело Господње обавља са немарношћу“ (Јеремија 48, 10).

6. Видиш ли да Бог не снисходи онима који пожелеле да Му служе, али се подјарме страстима? Он их оставља њиховој вољи и предаје у руке онима који их мрзе. Уместо части коју ишту од људи, они налазе срамоту, јер нису истрајали пред непријатељима својим. Због тога им Бог не долази у помоћ и не смирује непријатеље њихове. Према томе, без труда, зноја и бола, по свим Писмима, човек неће доживети да га Бог услиши.

7. Молимо благост Божију са срдачном прилежношћу, са сузама и злопаћењем; повинујмо се сваком човеку Господа ради; смиравајмо се пред братијом нашом као пред онима који су разумнији од нас; никоме не враћајмо зло за зло; не помишљајмо у срцу свом зло ни о коме, већ пребивајмо у једномислију; не говоримо о телесним потребама овог света, нити: 'Ово је моје', већ свакодневно меримо свој ум, гледајући докле је достигао и чувајући га да не помишља о ономе што је нечисто; лишавајмо тело своје ситости да не би захтевало да удовољавамо страстима; смиримо тело пред душом, а душу покоримо уму и учинимо је невестом која је чиста од сваке скверни и која зове свог женика, говорећи: Нека сиђе брат мој у врт свој и нека једе плод свога поврћа (Песма над песмама 5, 1).

8. Почнимо да се подвизавамо, братијо, како бисмо стекли такву смелост према Њему, те да и ми чујемо реч коју је рекао: „Хоћу да и они које си Ми дао буду са Мног где сам Ја. Јер, Ја сам их заволео, као што Ти волиш Мене. Ја у њима и Ти у Мени“ (Јован 17, 23-24). Света Једносушна и Беспочетна Тројица може да учини милост на нама, те да и ми нађемо покој са свима Светима Његовим у дан Суда. Њему слава и моћ у векове векова. Амин.

ДВАДЕСЕТ ДЕВЕТО СЛОВО: Ридања

1. Тешко нама сластољубивима и кратковременима, јер због привремене безаконе телесне похоте нећемо угледати славу Господњу!
2. Тешко нама што, презревши нераспадљиво, незадрживо стремимо распадљивоме, иако „распадљивост не наслеђује нераспадљивост“ (1. Коринћанима 15, 50)!
3. Тешко нама што своје тело, које ће појести црви и гној, хранимо у гресима, не бојећи се ни огња који ће нас вечно мучити, ни неуспављивог црва!
4. Тешко нама што тело наше, које је оскрнављено нечистотом, христољибиви људи поштују поклонима и целивају, док смо ми окречени гробови који у себи носе смртоносни грех!
5. Тешко нама што преко неуздражања у храни и сластима у себи сабирамо семење које клија и побуђује нас на безаконо телесно сједињење!
6. Тешко нама што не упоређујемо трулежност са нетрулежношћу и што се не бојимо Божанствене и страшне правде!
7. Тешко нама што смо малодушни за добро и ревносни и брзи на зло!
8. Тешко нама што смо тело наше, које је способно да постане обиталиште вечне светлости, учинили обиталиштем вечне таме!
9. Тешко нама што Син Човечији, Који је једносушан Богу Оцу и Који се ради нас оваплотио у нама нема где да заклони Своју главу, док су лисице, то јест зли и лукави духови у нама, себи направили јазбину!
10. Тешко нама што прави срцем Судији предлажу своје душе непорочне и своја тела света и неупрљана, док ми, чије су душе оскрнављене и тела нечиста, можемо једино да очекујемо осуду на вечне муке!

11. Тешко нама што очекујемо почести Светих, иако смо пуни похоте за неправдом и сваком нечистотом!
12. Тешко нама што се крећемо међу Светима и незлобивима као чисти и слободни, иако смо осуђени и кривци за многе грехе!
13. Тешко нама што уразумљујемо и поучавамо оне који су далеко бољи од нас, премда смо испуњени сагрешењима!
14. Тешко нама што, имајући брвно у оку, као непорочни покрећемо суд и гневимо се због најмањих сагрешења наше браће!
15. Тешко нама што на друге полагамо тешка и неподношљива бремена, а сами, као немоћни телом, одбијамо да их се и дотакнемо!
16. Тешко нама што, будући оскудни у божанственом монашком делању, без стида журимо да друге учимо делатној врлини!
17. Тешко нама што смо заборавили на своје давне грехе, и што се ни због нових не мучимо и не плачемо!
18. Тешко нама што смо добро започели уз благодат Божију, док смо сада постали телесни!
19. Тешко нама што смо се толико погрузили у нечисте помисли да се, наводно не видећи своје грехе, питамо да ли смо их чинили!
20. Тешко нама што једући и пијући не помишљамо на борбу која нам се дешава због преједања!
21. Тешко нама што смо готови да се сложимо са помислима чим демони у нама пробуде блудна сећања!
22. Тешко нама што, остављајући божанствене молитве и читање са размишљањем, своје дане проводимо у пустим маштањима и празнословљу!
23. Тешко нама што су нам срца окамењена до те мере да, и поред честог напрегнутог искања скрушености и суза, не налазимо успеха због крајњег немара и лењости!

24. Тешко нама што се ни мало не старамо о души, премда непрестано греши, и премда је Бог рекао: „Умреће душа која сагреши“ (Језекиљ 18, 4)!
25. Тешко нама што је због ситости и утеха наше тело лако покретно на грех и што ми до похоте разгоревамо нечисте и скверне помисли, преко очију примајући стреле лукавог у своја срца и преко дотицања тела постајући пуни похоте за женама слично коњима, не помишљајући о свом словесном достојанству и не бојећи се вечног мучења!
26. Тешко нама што се због страдања и болести тела много узнемиравамо и стењемо, док смо за ране и неизлечиве болести душе неосетљиви!
27. Тешко нама што је код нас владалачка сила душе потчињена њеном робу - телу, што господари лошије над бољим, те што не служе обоје са једном жељом Богу Који нас је саздао!
28. Тешко нама што своје грехе понављамо кроз зле и нечисте помисли, те што не препознајемо кад се Бог од нас удаљава и кад прилазе нечисти духови!
29. Тешко нама што, иако неразумни и неразборити, волимо и отимамо похвале Светих, али не и њихове подвиге и дела!
30. Тешко нама што у извршавању заповести Божијих не пројављујемо ни страх слугу, ни усрђе и благоразумност најамника, ни љубав синова!
31. Тешко нама што из угађања људима не одбијамо да говоримо и чинимо разне ствари, не базирајући се на оно што је неправедно!
32. Тешко нама што се стидимо људи када грешимо, док на вечни стид не обраћамо никакву пажњу!
33. Тешко нама што се нисмо истицали, знајући да смо од сиромашних и незнатних родитеља, док се, и поред завета сиромаштва и смирења Богу, препиремо како би нас сврстали на исти ниво са богатим и славним!
34. Тешко нама што смо у свету, принуђени сиромаштвом, били уздржљивци, док се сада, када смо призвани на уздржање, врло много старамо за ситост стомака и покој тела!
35. Тешко нама што се сврставамо у демонску гомилу, премда знамо да демони окружују оне који се не боје Бога и који престапају Његове заповести, а Анђели оне који се боје Бога!

36. Тешко нама што се трудимо да се допаднемо богатим и силним кад се сретнемо са њима и кад поговоримо са њима, док се од сиромашних одвраћамо као од досадних када долазе да просе од нас!
37. Тешко нама што се према сваком човеку не односимо као што приличи, већ како хоћемо и како нам се допада!
38. Тешко нама што своја права тачно одређујемо, што расуђујемо и учимо о њима, док смо од чињења добра далеко одступили!
39. Тешко нама што марљиво чистимо земљу од трња и шибља и од другог растиња које штети плодовима, док своје душе страхом Божијим не чистимо са марљивошћу од злих и нечистих помисли које штете светим врлинама!
40. Тешко нама што употребљавамо многогодишње старање ради земаљских и трулежних ствари, без обзира на то што треба да се преселимо са земље и што на њој живимо као дошљаци, и без обзира на то што у време неизбежног пресељења одавде нећемо имати могућности да било шта понесемо!
41. Тешко нама што смо немарни за своје душе и што се понашамо као да нећемо дати одговор за све време свог живота, иако знамо да ћемо за свако дело у земаљском животу, за сваку празну реч, за зле и нечисте помисли и сећања душе бити дужни да пружимо одговор страшном Судији!
42. Јао нама не само због наше нечастивости и безакоња која смо починили, већ и због презира према обећањима Божијим и због неверовања у њих!
43. Тешко нама што смо се као неразумни прилепили за трулежност, и што смо, због љубави према земаљском, остали далеко од вечне нетрулежности, иако смо имали могућност да се кроз јеванђелски живот спојимо са непропадљивошћу!
44. Тешко нама што смо непропадљивости претпоставили одвратну трулежност!
45. Тешко нама што из самоугађања пре бирамо да нас побеђују наше страсти, него да побеђујемо свако сластољубље, иако за то имамо могућности!
46. Тешко нама што се стидимо и бојимо да грешимо пред људима, а не трептимо и не бојимо се да грешимо и да смо бешчасни пред Оним Који види и сакривено!

47. Тешко нама што своје речи не зачињујемо божанском сољу, већ увек ближњем говоримо бескорисне речи, далеке од побожности!
48. Тешко нама што са људима разговарамо користећи се лажју, лукавством и превртљивошћу, не бојећи се осуде!
49. Тешко нама зато што сан и униције чине да демони краду умиљење из наших срдаца!
50. Тешко нама што страстима превазилазимо световњаке иако смо се одрекли света!
51. Тешко нама што исправљамо друге кад греше у ситницама, иако сами имамо велику потребу за обучавањем и поуком!
52. Тешко нама ако нас Господ испита на земљи и ако нас узме на суд са неисправљенима!
53. Тешко нама што не пазимо на оно што се налази у нашем стомаку, услед чега нас побеђују сластољубље и гордост!
54. Тешко нама што желимо да нас сматрају светима и да нас поштују њиховим именом, иако свагда своје душе скрнавимо нечистим помислима!
55. Тешко нама што смо, предавши се таштини, заборавили на борбу са ђаволом!
56. Тешко нама који овде грешимо без страха, зато што ће нас тамо дочекати неутасиви огањ геенски, најкрајња тама, неуспављиви црв, плач и шкргут зуба, и вечна срамота пред твари која је виша и нижа од нас!
57. Тешко нашој неразборитој и нераскајаној души зато што ће по васкрсењу мртвих са вапајима и шкргутом зуба плакати и стењати у грешном телу свом, будући погођена очајањем због горких и болних мучења у вечном огњу!
58. Тешко нама што у земљи прогнања и странствовања волимо проклето весеље, док се не сећамо сладости раја и презиремо Небеско Царство!
59. Тешко нама што се по немилосрђу уподобљавамо лудим девојкама и што преко добротинастава ближњима не откупујемо јелеј који је потребан за осветљење светиљки!

60. Тешко нама што дан и ноћ уносимо молитву Богу, говорећи: 'Господе, Господе', а не чинимо оно што је Он заповедио!
61. Тешко ономе који је написао ова ридања што није на себе узео ни најмањи уздах покајања, премда је крив за све што је написао!
62. Тешко ономе који пати због других, али се лишава туговања због самог себе!
63. Тешко нама што се не стидимо иако нас савест непрестано изобличава и сведочи против нас, и што не дрхтимо пред Страшним судом Божијим, иако подлежемо осуди и мукама за оно што смо учинили!
64. Тешко нама што се радујемо због људских похвала, иако нам дела заударују!
65. Тешко нама зато што блуђење ума и срца, расејаност и заборав одузимају страх Божији из наших срдаца!
66. Тешко нама што нам наше старање о сујетном срце чини запуштеном земљом и притуљује његово осећање за духовно!
67. Тешко нама што нас Бог дуго трпи, те нас не погађа смрћу која одговара нашим делима, а ми се још не старамо да и сами постанемо милостиви!
68. Тешко нама што сада не памтимо своје грехе, док ћемо, по обнажењу душе од тела, одједном, са болним и горким раскајањем, угледати све њих, учињене и речју и делом и помислима, изображене и написане у сећању наших срдаца!
69. Тешко нама што приступамо страшним Тајнама Божијим, проникнути својом нечистотом, без обзира на опомену апостола да „који недостојно једе и пије, суд себи једе и пије, не разликујући тела Господњега“ (1. Коринћанима 11, 29)! Ми се правдамо да смо то учинили у ноћном маштарењу и у скверним помислима. Међутим, онај ко Богу приступа са нечистим помислима, са порочним очима, са оскрнављеним телом, са скверним стремљењима душе и тела, себе чини достојним многих болести тела и немоћи душе, а затим и вечног мучења и бескрајне срамоте.
70. Тешко мени што ово пишем проливајући горке сузе, док још нисам започео дела покајања!
71. Тешко мени што говорим истину, а не чиним добра дела!

72. Тешко мени који добро поучавам, али рђаво поступавам!
73. Тешко онима што греше у сластима, зато што ће примити горак крај са вечном срамотом!
74. Тешко онима који се жалосте због непотребних ствари, јер су се лишили душекорисне туге покајања!
75. Тешко онима који вређају и омаловажавају, зато што су се удаљили од блажене љубави!
76. Тешко онима који другима не желе добро и који завиде, јер су постали туђи благодати и милосрђу Божијем!
77. Тешко човекоугодницима, зато што не могу Богу угодити!
78. Тешко лицемерима, зато што су отпали од истине Божије!
79. Тешко гордима, зато што су на страни одступника ђавола!
80. Тешко онима који се не боје Господа, зато што ће се уплести у многе грехе, и што ће бити бичевани и овде и тамо!
81. Тешко нама што уједе и угризе бува, гњида, ваши, мува, комараца и пчела не трпимо, док се од напасти великог дракона, који нас гута као на појилу и који нас је пробрио смртоносном жаоком, уопште не штитимо нити сакривамо!
82. Тешко нама што нас ђаво исцрпљује и сластима и болестима и невољама и свакаким светским преварама, а ми нећемо да престанемо са злом!
83. Тешко нама што не проливамо многе сузе, нити болујемо срцем, нити се од својих страсти уздржавамо, иако одступништво траје тако много година и премда су многи оставили Православну веру, већ напротив, додајемо грех на грех, како бисмо за своја зла дела одједном добили вечно мучење у геени!
84. Тешко нама који смо написали ове вапаје, што у старости својој, кад нам је већ дошао крај, додајемо још већа и неподношљивија зла и још теже грехе, иако се још нисмо покајали ни због злих дела своје младости!

85. Тешко нама што се не стидимо чак ни најтежих страдања и разних болести тела, већ се гојимо у гресима и са презиром према дужности, те са пуним неуздражањем и распуштеношћу, дебљамо своја скверна и грешна тела!

86. Тешко нама што нам предстоји да прођемо кроз огањ који кључа снажније од морских валова, „да би сваки примио оно што је у телу учинио, било добро или зло“ (2. Коринћанима 5, 10)!

87. Тешко нама што не помишљамо о оном мрачном и невештастvenом жежењу огња, нити о тамошњем вечном горком плачу и шкргуту зуба! Јер, Бог ће од нас одузети светлост у пламену, док ће јару и мрак оставити у огњу ради нечастивих и грешника.

88. Тешко мени, бедна душо! „Врло ми је жао и срце ме моје без престанка боли“ (Римљанима 9, 2)! Јер, оплакујући себе, ја сам дужан да кажем: 'Зло ми је помрачило разум и покрило истину; смрт је победила живот; земаљско, трулежно и привремено је заменило Небеско, нетрулежно и вечно; мрско и достојно мржње показало се слађим и омиљенијим од истинске љубави Христове и части; заблуда је истину избацила из моје душе, осудивши је на изгнанство; изабрах стид и срамоту уместо смелости и похвале; горчину претпоставих сладости; земљу и пепео заволех више од Неба и његовог Царства; тама добромрца ђавола ушла је у моје срце и помрачила светлост виђења у мом уму'.

89. Тешко мени! Тешко мени! Какве замке ђавоље су ме заплеле и, саплевши ме, са какве висине ме обореше доле! Ходећи, уморих се, и мој зној ме узалуд обливао. Ко да ме не оплаче? Ко неће горко заплакати због мене који сам се исцрпео у сујетном труду који сам у пристаништу претрпео бродолом? Помилујте ме, „помилујте ме, помилујте ме, о пријатељи“ (Јов 19, 21), и упорно молитe благог и незлобивог Господа мог Христа да се смилује нада мном и да отера страшну маглу добромрца ђавола са ума мога, како бих могао да видим у каквом блату лежим и како не устајем, премда сам у могућности. Или је можда моје скраћено време пресекуло сваку наду за мене? Нема болести која би била већа од моје; нема ране као што је моја рана; нема раздирања срца као што је моје, „јер безакоња моја превазиђоше главу моју“ (Псалам 38, 4). Моје ране нису ране од мача и моји мртви нису мртви од битке. Распаљене стреле непријатеља забиле су се у мене и ослепеле мог унутрашњег човека, те се „погрузих у дубину блата“, тако да нема опстанка (Псалам 69, 2). „Страх којег се ужасавах, дође ми“ (Јов 3, 25), „и покри ме тама смртна“ (Псалам 44, 19).

90. Тешко мени! Погледај душо, и увиди привремену садашњост, и оно што ће, после кратког времена, са горчином и скорби проћи, као и оно страшно што долази. Помисли, душо, од колике наде и добара ти отпадаш и каквих мучења ћеш ускоро постати незамењива и неутешна наследница! Због тога, пре него што над твојом главом нестане светлост, пожури и дођи те падни молећи и просећи Дародавца вечне светлости да те избави од свеобухватног пламена и од потпуне

таме. Јер, Његово је да опрости грехе и да дарује добра нама, који смо недостојни Његове милости.
Њему слава и моћ у векове векова. Амин.

